

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет журналістики

Кафедра міжнародної журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Масова комунікація та інформація:
Світові медіасистеми**

для студентів

спеціальності	061 Журналістика
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	061.00.05 Міжнародна журналістика

Київ – 2023

Розробник:

Гондюл Олександра Дмитрівна, викладач кафедри міжнародної журналістики

Викладач:

Гондюл Олександра Дмитрівна, викладач кафедри міжнародної журналістики

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної журналістики Факультету журналістики

Протокол від «5» вересня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

міжнародної журналістики _____ Терещук В. І.

Робочу програму погоджено з керівником проектної групи освітньої програми 061.00.05 Міжнародна журналістика

_____ . _____ . 2022 р.

Гарант освітньої програми _____ Бикова О. М.

Робочу програму перевірено

_____ . _____ . 2022 р.

Заступник декана _____ Сошинська В. Є.

Пролонговано:

на 2023/2024 н.р. _____ (Терещук В. І.). «29» серпня 2023 р., протокол № 1

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Масова комунікація та інформація: Світові медіасистеми	
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2 кредити / 60 годин
Курс	3
Семестр	5
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
<i>Аудиторні</i>	28
<i>Модульний контроль</i>	4
<i>Семестровий контроль</i>	14
<i>Самостійна робота</i>	14
Форма семестрового контролю	Екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Масова комунікація та інформація: Сучасні медіасистеми» покликана формувати розуміння теоретичних засад та історичних аспектів появи та функціонування медіасистем різних країн світу, розуміння їх особливостей та чинників, що впливають на їх зміни, а також вироблення відповідних практичних навичок.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади та практичні аспекти розвитку сучасних світових медіасистем, їх особливостей, ролі інформатизації на їх трансформацію.

Метою викладання навчальної дисципліни «Масова комунікація та інформація: Світові медіасистеми» є формування у студентів системи знань щодо історії та сучасного стану засобів масової інформації у демократичних країнах, створення та тенденцій розвитку сучасних медіа систем, роль інформаційного суспільства та інтернету в глобалізації ЗМІ.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Масова комунікація та інформація: Світові медіасистеми»:

- засвоєння студентами особливостей медіасистем, політичних, соціальних та економічних чинників, що визначають їх розвиток,
- вивчення трьох головних моделей розвитку ЗМІ у демократичних країнах,
- дослідження особливостей медіасистеми України,
- визначення ролі медіа в інформаційній політиці держави,
- аналіз взаємозв'язку медіа та особистості,
- виявлення особливостей впливу Інтернету на трансформацію медіасистем.

Дисципліна розглядається в єдиному контексті національних пріоритетів і національної безпеки України.

Міжпредметні зв'язки. Дисципліна «Світові медіасистеми» дає окремі базові знання та навички, пов'язані з процесом підготовки студентів з фахових журналістичнознавчих дисциплін – «Проблематика ЗМІ», «Теорія інформації та комунікацій», «Соціологія медіа» тощо. При цьому застосовує категорії комунікативістики, соціології, психології, політології.

Впродовж вивчення дисципліни, студенти отримують такі **компетентності** відповідно до освітньої програми «Міжнародна журналістика»:

загальні:

- ЗК-01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях
- ЗК-03. Здатність бути критичним і самокритичним
- ЗК-07. Здатність працювати в команді

фахові:

- ФК-8. Здатність до аналізу та прогнозування інформаційних потреб медіаринку
- ФК-12. Здатність подавати інформацію у відповідній жанру текстово-візуальній формі з використанням сучасних інформаційних технологій

- ФК-17. Здатність застосовувати основні поняття міжнародної інформації та комунікації, уміння використовувати сучасні джерела отримання інформації в умовах міжкультурної комунікації

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Під час семінарських занять, індивідуальної та самостійної роботи передбачається набуття студентами **комплексу умінь і навичок**.

У результаті вивчення навчальної дисципліни **студент повинен знати:**

- особливості взаємодії ЗМІ і політики у сучасному світі;
- основні моделі відносин медіа і політики у демократичних країнах;
- особливості північноатлантичної, середземноморської та північноєвропейської моделей;
- різницю систем суспільного мовлення у різних демократичних країнах.
- наслідки впливу Інтернету на трансформацію медіасистем;
- специфіку ролі особистості у взаємодії зі ЗМІ;
- значення соціальних мереж в епоху постправди.

уміти:

- визначати схожості і відмінності медіасистем, політичних, соціальних та економічних чинників, що визначають їх розвиток;
- розуміти три головні моделі розвитку ЗМІ у демократичних країнах;
- пояснити, яку роль медіа відіграють у політичному і соціальному житті,
- проаналізувати особливості медіасистеми України в контексті питання взаємодії ЗМІ і політики;
- зазначити особливості медіасистем та інформаційної політики різних країн світу;
- застосовувати на практиці знання щодо впливу Інтернету на медіа-сферу.

Впродовж вивчення дисципліни мають бути досягнуті такі **програмні результати навчання** відповідно до опису освітньої програми «Міжнародна журналістика»:

- ПРН-2. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.
- ПРН-7. Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег
- ПРН-12. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, іноземною мовою
- ПРН-19. Визначати актуальність міжнародної проблематики медіа-продуктів, реалізовувати професійну універсальність у тематичному полі ЗМІ
- ПРН-20. Уміти збирати, обробляти й упорядковувати великий обсяг інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики держав певного регіону

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
			Аудиторні					
			Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Модульні	
Змістовий модуль I								
Особливості взаємодії ЗМІ та політики								
1.	Інформаційне суспільство як центральне явище сучасних медіасистем	6	2	2			2	
2.	Роль медіа в інформаційній політиці держави	6	2	2			2	
3.	Суспільні комунікації від «чотирьох теорій» до «трьох моделей»	6	2	2			2	
4.	Моделі відносин ЗМІ та політики	6	2	2			2	
	Модульний контроль	2				2		
	Разом	26	8	8		2	8	
Змістовий модуль II								
Вплив інформаційних технологій на трансформацію медіасистем								
1.	Медіа та особистість у політичному вимірі	6	2	2			2	
2.	Якісні зміни медіасистем та роль соціальних мереж	6	2	2			2	
3.	Вплив Інтернету на медіасистеми: інтеграція, взаємодія та глобалізація	6	2	2			2	
	Модульний контроль	2				2		
	Разом	20	6	6		2	6	
	Семестровий контроль	14						
	Разом за навчальним планом	60	14	14		4	14	

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I Особливості взаємодії ЗМІ та політики

Лекція 1. Інформаційне суспільство як центральне явище сучасних медіасистем. (2 год.)

Поняття інформаційного суспільства. Концепції інформаційного суспільства. Переваги та недоліки інформаційного суспільства. Критичні аспекти інформаційного суспільства. Розвиток Інформаційного суспільства в різних країнах світу.

Семінарське заняття 1. Розвиток інформаційного суспільства в різних державах світу. (2 год.)

Концепції інформаційного суспільства (Масуда, Тофлер, Маклюен, Кастельс, Друкер та ін.), їх переваги та недоліки. Розвиток Інформаційного суспільства в різних країнах світу (на вибір). Стан впровадження інформаційного суспільства в Україні.

Джерела: основні – 8,9, додаткові – 19,27,29,36.

Лекція 2. Роль медіа в інформаційній політиці держави . (2 год.)

Особливості визначення поняття «інформаційна політика». Історичні аспекти зародження терміну «інформаційна політика». Сучасні визначення «інформаційної політики» та її складові. Ефективність інформаційної політики держав світу. Взаємодія медіа та інформаційної політики. Інформаційна політика країн Європи.

Семінарське заняття 2. Аналіз інформаційної політики держав світу: роль медіа. (2 год.)

Сучасні визначення «інформаційної політики» та її складові. Ефективність інформаційної політики держав світу. Взаємодія медіа та інформаційної політики. Інформаційна політика країн Європи (на вибір).

Джерела: основні – 1,5,10, додаткові – 12,15,18,24,30,35.

Лекція 3. Суспільні комунікації від «чотирьох теорій» до «трьох моделей». (2 год.)

Чотири теорії преси Ф. Сіберта, Т. Пітерсона та В. Шрамма. Переваги та вади «Чотирьох теорій». Поняття «моделі медіасистем». Моделі медіасистем сучасних держав та параметри їх виокремлення. Політичний паралелізм, професіоналізація засобів масової комунікації, клієнтілізм, інструменталізація засобів масової комунікації. Три моделі ЗМІ Д. Галліна і П. Манчіні.

Семінарське заняття 3. Особливості медіасистем держав. (2 год.)

Моделі медіасистем сучасних держав та параметри їх виокремлення. Політичний паралелізм, професіоналізація засобів масової комунікації, клієнтілізм, інструменталізація засобів масової комунікації. Три моделі ЗМІ Д. Галліна і П. Манчіні.

Джерела: основні – 4,5,9,10, додаткові – 15,24,35.

Лекція 4. Моделі відносин ЗМІ та політики. (2 год.)

Середземноморська модель (модель поляризованого плюралізму); північноєвропейська (демократична) модель; північноатлантична (ліберальна) модель. Тенденції розвитку сучасної медіасистеми. Відображення національних, історичних, соціальних та культурних особливостей у медіасистемі. Інформаційні агентства та аналітичні центри в сучасній медіасистемі.

Семінарське заняття 4. Моделі відносин ЗМІ та політики держав світу. (2 год.)

Середземноморська модель (модель поляризованого плюралізму); північноєвропейська (демократична) модель; північноатлантична (ліберальна) модель. Аналіз медіасистем країн світу (на вибір). Медіасистема України: сучасний стан та проблеми розвитку.

Джерела: основні – 5,6,9, додаткові – 1,8,18,23,30.

Змістовий модуль II

Вплив інформаційних технологій на трансформацію медіасистем

Лекція 5. Медіа та особистість у політичному вимірі. (2 год.)

Вплив медіа на імідж людини. Складові іміджу сучасних політичних лідерів. Медіа як регулятор репутації політиків. Роль інтерв'ю для репутація політика. Взаємодія медіа та політичних сил напередодні виборів.

Семінарське заняття 5. Медіа та особистість у політичному вимірі. (2 год.)

Складові іміджу сучасних політичних лідерів. Дослідження політичного іміджу та репутації політика (на вибір) з точки зору аналізу медійних матеріалів щодо нього/неї.

Джерела: основні – 3,4,5,9, додаткові – 16,24,25,31.

Лекція 6. Якісні зміни медіасистем та роль соціальних мереж. (2 год.)

Роль соціальних мереж у системі комунікацій. Соціальні мережі як новий вид комунікації у міжнародних відносинах. Роль соціальних мереж у діяльності окремих політиків та політичних сил. Роль соціальних мереж у підготовці та реалізації соціальних протестів та переворотів.

Семінарське заняття 6. Якісні зміни медіасистем та роль соціальних мереж. (2 год.)

Соціальні мережі як новий вид комунікації у міжнародних відносинах. Роль соціальних мереж у діяльності окремих політиків та політичних сил (приклади). Роль соціальних мереж у підготовці та реалізації соціальних протестів та переворотів (приклад). Вплив соціальних мереж на трансформацію медіасистеми країни.

Джерела: основні – 5,7,8,9, додаткові – 14,19,23,28,33,34.

Лекція 7. Вплив Інтернету на медіасистеми: інтеграція, взаємодія та глобалізація. (2 год.)

Глобалізація медіа. Гейміфікація ЗМІ: новинні ігри. Інформаційні технології в журналістських розслідуваннях. Роботизація ЗМІ: дрон-

журналістика. Роль чат-ботів у комунікації з користувачами соціальних мереж, інтернет-видань. Постправа та журналістика 21 століття.

Семінарське заняття 7. Вплив Інтернету на медіасистеми: інтеграція, взаємодія та глобалізація. (2 год.)

Особливості глобалізації медіа. Гейміфікація ЗМІ: новинні ігри (приклади і вплив). Роботизація ЗМІ: дрон-журналістика (приклади використання). Постправа в умовах журналістики 21 століття.

Джерела: основні – 5,7,8, додаткові – 3,4,5,9,13,27,28,29.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студента

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1.	Відвідування лекцій	1	4	4	3	3
2.	Відвідування семінарських занять	1	4	4	3	3
3.	Робота на семінарському занятті	10	4	40	3	30
4.	Виконання завдання з самостійної роботи	5	4	20	3	15
5.	Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом				93		76
Максимальна кількість балів			169			
Коефіцієнт			169 / 60 = 2,82			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль I Особливості взаємодії ЗМІ та політики

Тема 1. Інформаційне суспільство як центральне явище сучасних медіасистем. (2 год.)

Написати есе на 500 слів на тему «Інформаційне суспільство: наслідок чи передумова трансформації світових медіасистем».

Тема 2. Роль медіа в інформаційній політиці держави . (2 год.)

Проаналізувати та створити замітку про приклад спільного суспільно значущого проекту між медіа та державними органами будь-якої країни на вибір.

Тема 3. Суспільні комунікації від «чотирьох теорій» до «трьох моделей». (2 год.)

Написати історичну довідку щодо зародження медіасистем з висвітленням авторського бачення етапів їх розвитку.

Тема 4. Моделі відносин ЗМІ та політики. (4 год.)

Провести аналітичне дослідження та створити презентацію про особливості медіасистеми будь-якої країни на вибір.

Змістовий модуль II

Вплив інформаційних технологій на трансформацію медіасистем

Тема 5. Медіа та особистість у політичному вимірі. (2 год.)

Створити перелік рекомендацій для покращення іміджу українського політика (на вибір) в ЗМІ.

Тема 6. Якісні зміни медіасистем та роль соціальних мереж. (4 год.)

Зробити порівняльне дослідження висвітлення міжнародної новини (яка відбулась в поточному році) в соціальних мережах та в медіа.

Тема 7. Вплив Інтернету на медіасистеми: інтеграція, взаємодія та глобалізація. (2 год.)

Створити прогноз для майбутнього медіа за умов ще глибшого впливу Інтернету.

Критерії оцінювання самостійних робіт:

- Аналітичність – 1 бал
- Висловлення власної думки – 1 бал
- Творчий підхід до виконання – 1 бал
- Відсутність плагіату при перевірці – 1 бал
- Посилання на використані джерела – 1 бал

Сума: 5 балів

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань студентів проводиться після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється у тестовій формі: 25 питань — 25 балів (по 1 балу за кожне питання).

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену. Упродовж навчання студент може здобути максимум 60 балів. Під час екзамену — 40. Фінальний екзамен складається з 40 тестових питань (1 питання — 1 бал).

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

з блоку дисциплін «Масова комунікація та інформація»:

Теорія інформації та комунікацій, Світові медіасистеми

Курс	3 курс
Спеціальність	061 «Журналістика»
Освітні програми	Міжнародна журналістика
Форма проведення	Комплексний екзамен – 40 тестових питань (включають питання з кожної дисципліни блоку «Масова комунікація та інформація»)
Тривалість проведення	1 година 20 хвилин

Місце проведення	Система електронного навчання – за наявності карантину Аудиторія – за відсутності карантину
Максимальна кількість балів	40 балів (вибір однієї правильної відповіді)
Критерії оцінювання	Два блоки тестів (40 питань): Тести з дисципліни «Теорія інформації та комунікацій» (25 питань) – 25 балів Тести з дисципліни «Світові медіасистеми» (15 питань) – 15 балів
Перелік допоміжних матеріалів	Див. список джерел та літератури навчальних програм дисциплін «Світові медіасистеми», «Теорія інформації та комунікацій»
Орієнтований перелік питань	Приклад тестових питань: 1. Які існують дві основні моделі становлення інформаційного суспільства? А. Західна та Азійська В. Американська та Радянська С. Східна та Західна D. Європейська та Азійська 2. Оберіть, що з нижчеперелічених варіантів НЕ входить до критеріїв аналізу медіасистем: А. Ступінь розвитку медіаринків і масової преси. В. Ступінь політичного паралелізму. С. Ступінь розвитку журналістської професіоналізації. D. Ступінь незалежності медіа від корпоративного сектору.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю з дисципліни «Світові медіасистеми»

Орієнтовні питання для підготовки до тесту:

1. Розкрийте особливості середземноморської моделі медіасистеми (модель поляризованого плюралізму) на прикладі будь-якої країни, що належить до даної моделі.
2. Розкрийте особливості північноєвропейської моделі медіасистеми (демократичної) на прикладі будь-якої країни, що належить до даної моделі.
3. Розкрийте особливості північноатлантичної моделі медіасистеми (ліберальної) на прикладі будь-якої країни, що належить до даної моделі.
4. Доведіть або спростуйте приналежність України до середземноморської моделі медіасистеми.
5. Доведіть або спростуйте приналежність України до північноєвропейської моделі медіасистеми.
6. Доведіть або спростуйте приналежність України до північноатлантичної моделі медіасистеми.

7. Доведіть або спростуйте сучасне існування чотирьох теорій преси Ф. Сіберта, Т. Пітерсона та В. Шрамма.
8. Опишіть особливості взаємодії ЗМІ та політики в Україні. Надайте рекомендації для ефективної прозорої взаємодії.
9. Опишіть рівень професіоналізації журналістів в Україні. Надайте рекомендації для вдосконалення.
10. Опишіть особливості медіасистеми Іспанії та надайте рекомендації вдалих практик для застосування в Україні.
11. Опишіть особливості медіасистеми Італії та надайте рекомендації вдалих практик для застосування в Україні.
12. Опишіть особливості медіасистеми Німеччини та надайте рекомендації вдалих практик для застосування в Україні.
13. Опишіть особливості медіасистеми Франції та надайте рекомендації вдалих практик для застосування в Україні.
14. Опишіть особливості медіасистеми Великої Британії та надайте рекомендації вдалих практик для застосування в Україні.
15. Опишіть особливості медіасистеми Канади та надайте рекомендації вдалих практик для застосування в Україні.
16. Опишіть основні тенденції розвитку сучасної медіасистеми та проаналізуйте рівень їх наявності і впровадження в Україні.
17. Розкрийте роль медіа та зазначте сучасні приклади правдивості слів «Хто володіє інформацією, той володіє світом» Н. Ротшильда.
18. Опишіть особливості концепції інформаційного суспільства Й. Масуди та рівень її впровадження в Україні.
19. Розкрийте концепцію Г.Маклюена «Глобальне село» та оцініть впровадження концепції в Україні.
20. Проаналізуйте взаємодію медіа та інформаційної політики в Данії та надайте рекомендації успішних практик для впровадження в Україні.
21. Проаналізуйте взаємодію медіа та інформаційної політики в Нідерландах та надайте рекомендації успішних практик для впровадження в Україні.
22. Опишіть вплив медіа на імідж та репутацію політичних лідерів на прикладі будь-якого з українських політиків.
23. Проаналізуйте роль соціальних мереж у діяльності окремих політичних сил на прикладі будь-якої політичної партії України.
24. Розкрийте особливості гейміфікації ЗМІ із зазначенням успішних прикладів новинних ігор та надайте рекомендації українським медіа щодо їх створення та впровадження.
25. Надайте рекомендації використання дрон-журналістики українським медіа на прикладі ефективних практик світовими медіа.
26. Надайте авторські пропозиції покращення загального медіа ландшафту України.
27. Надайте авторські рекомендації можливості поглиблення інформаційного суспільства в Україні.

- 28.Надайте авторські пропозиції застосування новинних ігор в умовах інформаційної війни між Україною та Росією.
- 29.Запропонуйте стратегію (з основними етапами) переходу України до північноатлантичної моделі медіасистеми.
- 30.Надайте авторські рекомендації подолання постправди в Україні та потужного впровадження «журналістики рішень».

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Разом 60 год., лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год., самостійна робота – 14 год., модульний контроль – 4 год., семестровий контроль – 14 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II		
Назва модуля	Особливості взаємодії ЗМІ та політики				Вплив інформаційних технологій на трансформацію медіасистем		
Кількість балів за модуль	93 бали				76 балів		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Інформаційне суспільство як центральне явище сучасних медіасистем (1 бал)	Роль медіа в інформаційній політиці держави (1 бал)	Суспільні комунікації від «чотирьох теорій» до «трьох моделей» (1 бал)	Моделі відносин ЗМІ та політики (1 бал)	Медіа та особистість у політичному вимірі (1 бал)	Якісні зміни медіасистем та роль соціальних мереж (1 бал)	Вплив Інтернету на медіасистеми: інтеграція, взаємодія та глобалізація (1 бал)
Теми семінарських занять	Розвиток інформаційного суспільства в різних державах світу (10+1 бал)	Аналіз інформаційної політики держав світу: роль медіа (10+1 бал)	Особливості медіасистем держав (10+1 бал)	Моделі відносин ЗМІ та політики держав світу (10+1 бал)	Медіа та особистість у політичному вимірі (10+1 бал)	Якісні зміни медіасистем та роль соціальних мереж (10+1 бал)	Вплив Інтернету на медіасистеми (10+1 бал)
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Підсумковий контроль	Екзамен						

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні (базові):

1. Hallin D., Mancini P. Comparing media systems. Three models of media and politics. – Cambridge : Cambridge University Press, 2004.
2. Pippa Norris, A Virtuous Circle: Political Communications in Postindustrial Societies. New York: Cambridge University Press, 2000. P. 120–136.
3. Бойко О. Д., Горбатенко В. П., Денисюк С. Г., Зеленько Г. І., Коваленко А. О., Корнієнко А. О. Прикладна політологія: навч. посіб. / В.П. Горбатенко (ред.). К.: Академія, 2008. 472 с.
4. Брадов В. В. Трансформація медіасистеми як фактор зародження ринкових відносин // Психолінгвістика. 2013. Вип. 13. С. 163–177.
5. Галлін Д. С., Манчіні П. Сучасні медіа-системи: три моделі відносин ЗМІ та політики / пер. з англ. О. Насика. К.: Наука, 2008.
6. Зернецька О. В. Глобальна комунікація: монографія. К.: Наукова думка, 2017. 350 с.
7. Епоха соціальних мереж: як змусити інтернет-користувачів знову читати новини. URL: <https://medialab.online/news/epoha-sotsial-ny-h-merezh-yak-zmusy-ty-internet-kory-stuvachiv-znovu-chy-taty-novy-ny-2/>
8. Коваленко О. М., Вінчук І. М., Заєць Н. М. Інформаційні технології як системоутворюючий чинник розвитку інформаційного суспільства // Економіка і менеджмент культури. К., 2016. № 2. С. 38–47.
9. Партико З. В. Теорія масової інформації та комунікації : навч. посібник. Львів: Афіша, 2008.
10. Сіберт Ф., Шрамм У., Петерсон Т. Чотири теорії преси. К.: Університетська книга, 2014.

Додаткові:

1. Comparing Media Systems Beyond the Western World / Ed. by Daniel C. Hallin and Paolo Mancini. Cambridge, 2012.
2. Curran J., Seaton J. Power without responsibility. The press and broadcasting in Britain. – 5th ed. – London; NY: Routledge, 1997.
3. Downing D. Internationalizing media theory: transition, power, culture. London : Sage, 1996.
4. Doyle G. Understanding media economics. – London : Sage, 2002.
5. Gross P. Between reality and dream: Eastern European media transition, transformation, consolidation and integration // East European politics and societies. 2004. № 18 (1). P. 110–131.

6. Herman E. S., Chomsky N. Manufacturing consent: the political economy of the mass media. – New York : Pantheon Books, 1988.
7. Jan Nederveen Pieterse. 2004. *Globalization and Culture: Global Mélange*. New York: Rowman & Littlefield.
8. Jesper Strömbäck and Daniela V. Dimitrova. 2006. “Political and Media Systems Matter: A Comparison of Election News Coverage in Sweden and the United States.” *Press/Politics*, 11(4): 131–147
9. Leopoldina Fortunati. 2005. “Mediatization of the Net and Internetization of the Mass Media.” *Gazette* 67 (1): 27–44.
10. Papatheodorou F., Machin D. The umbilical cord that was never cut. The post-dictatorial intimacy between the political elite and the mass media in Greece and Spain // *European Journal of Communication*. – 2003. – № 18 (1). – P. 31–54.
11. Piattoni S. Clientelism, interests and democratic representation: the European experience in historical and comparative perspective. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001.
12. Rodney Benson. 2004. “La fin du Monde: Tradition and Change in the French Press.” *French Politics, Culture & Society*, 22(1): 108-126.
13. Van der Wurff, Richard. 2005. “Impacts of the Internet on Newspapers in Europe: Conclusions.” *Gazette* 67 (1): 107–20.
14. Денисюк С.Г. Політичні комунікації. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/6358/1/Denysyuk.pdf>
15. Дробінка І. Г. Політологія: Навчальний посібник/ І. Г. Дробінка, Т. М. Кришталь, Ю. В. Підгорецький; Мін-во освіти і науки України. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 289 с.
16. Інформаційне суспільство: аналіз політичних аспектів зарубіжних концепцій : монографія / Картунов О. В., Маруховський О. О. ; за заг. ред. Картунова О. В. – К. : Ун-т економіки та права «КРОК», 2012.
17. Інформаційний супровід і зв'язки з громадськістю під час переговорів: нові інформаційні технології [Електронний ресурс] // Міжнародні переговори в бізнесі і політиці: курс лекцій / Лекція 9. URL: <https://goo.gl/jgU1HX>
18. Іщенко М. Політологія: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси: Видавництво ЧНУ, 2004. 387с.
19. Кондратенко О.Ю. Інформаційний чинник у формуванні внутрішньої і зовнішньої політики Української держави [Електронний ресурс] // О.Ю. Кондратенко / *Наук.віс. / ІМВ НАУ*. – Режим доступу до ресурсу: <http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/3078>
20. Макаренко Є. А. Європейська інформаційна політика: Монографія. К., 2000. 368 с.
21. Масова інформація: підручник / А. З. Москаленко, Л. В. Губерський, В. Ф. Іванов, В. А. Вергун. К.: Либідь, 1997. 216 с.

22. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід : навч.- метод. посіб. / за ред. Л. А. Найдьонової, О. Т. Баришпольця. К. : НАПН України, 2010.
23. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк, Д. Ю. Дзюба. К.: Центр вільної преси, 2012.
24. Мельник, В. Д. Інформаційний менеджмент: конспект лекцій / В. Д. Мельник, Ю. Л. Романишин. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ Факул, 2008. С. 7–9.
25. Почепцов Г. Влада як комунікація // Media Sapiens. Detector Media. URL: <https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/9533/2011-05-22-vlada-yak-komunikatsiya/>
26. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. 2-е вид., доп. К.: Вид. центр "Київський університет", 1999. 308 с.
27. Почепцов Г. Г. Як стають президентами. Вибірчі технології ХХ століття. К., 1999. 380 с.
28. Різун В. В. Теорія масової комунікації : підручник. К.: Просвіта, 2008.
29. Саєнко Т. В. Освіта екобезпечного інформаційного суспільства: проблеми і перспективи. К.: Освіта України, 2008.
30. Слободяник М.С., Проценко М.Б. Міжнародна інформація: Навчально-методичний посібник. К.: ДАКККіМ, 2007. 107 с. URL: <https://helpiks.org/1-54849.html>
31. Слободяник О. Комунікативні технології політичного представництва міжнародних акторів у сучасному світі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції студентів, аспірантів і молодих вчених [«Актуальні проблеми міжнародних відносин»]. 2015. С. 182–185. URL: <https://goo.gl/aFPkZo>
32. Федорів Т. В., Солоха М. Т. Державна інформаційна політика в Україні в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч.-метод. матеріали / упоряд. Н. В. Ясько. К. : НАДУ, 2013.
33. Як технологія підриває основи правди. URL: <https://zbruc.eu/node/62228>

9. ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

Онлайн-курси:

1. Медіа-пітчинг. URL: <https://www.culturepartnership.eu/ua/publishing/media-pitching>
2. Навчаймось вчитись: Потужні розумові інструменти для опанування складних предметів. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+LHTL101+2018_T3/about
3. Системне мислення. URL: <https://www.coursera.org/learn/system-thinking>
4. Новинна грамотність. URL: <https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22>
5. Медіаграмотність: практичні навички. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA102+2018_T3/about
6. Інтернет-медіа. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/KNU/103/2015_T2/about
7. Фактчек: довіряй-перевіряй. URL: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:VOXU-EdEra+FactCheck101+2018/about>
8. Social Media: How Media Got Social. URL: <https://www.edx.org/course/social-media-how-media-got-social>
9. Journalism, the future, and you! URL: <https://www.coursera.org/learn/international-journalism>

Корисні відео:

1. Документальний фільм «Будинок "Слово"» (2019)
2. Що таке якісна журналістика? Інтерв'ю з Саймоном Островським. Режим доступу: <https://voxukraine.org/education/shho-take-yakisna-zhurnalistika-interv-yu-z-sajmonom-ostrovskim/>
3. Кінофільм «Секретне досьє» (2017)
4. Кінофільм «Наш бренд – криза» (2015)
5. Кінофільм «П'ята влада» (2013)
6. Кінофільм «Примара» (The Ghost Writer) (2010)
7. Кінофільм «Хвіст крутить собакою» (1997)
8. Кінофільм «Товариство мертвих поетів» (1989)